

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ПРОМИСЛОВОСТІ УКРАЇНИ

У статті представлено результати аналізу сучасного стану промисловості України, на основі якого виділені структурні, технологічні, фінансові та інноваційні проблеми її розвитку. З урахуванням комплексного, а також системного характеру проблем розвитку вітчизняного промислового виробництва обґрунтовано основні напрямки їх вирішення.

In the article the results of analysis of the modern state of Ukrainian industry are presented, on its basis the structural, technological, financial and innovative problems of its development are selected. The basic directions of its solving are grounded taking into account complex and system character of problems of domestic industry development.

Постановка проблеми у загальному вигляді. За промисловістю сьогодні зберігається провідна роль у забезпеченні науково-технічного та соціально-економічного прогресу більшості розвинутих країн. Трансформуючись як сфера прояву та реалізації значної частки матеріальних та інтелектуальних потреб людини, промисловість сприяє переходу до постіндустріальної економіки.

На сьогодні в основному вичерпані можливості інерційного зростання, що підтверджено звуженням зовнішнього попиту та надмірним насиченням внутрішнього ринку імпортованими товарами.

Національна економіка потребує глибоких перетворень у промисловості, яка сьогодні йде шляхом сировинно-експортної орієнтації та характеризується переважанням слабо диверсифікованого низько технологічного виробництва, спонукаючи країну пристосовуватись до потреб світового ринку в межах наявних внутрішніх можливостей та поточних конкурентних переваг.

Неефективність такої моделі розвитку доведена: погіршенням стратегічних перспектив вітчизняної промисловості внаслідок надмірної прив'язки до світової кон'юнктури за відсутності механізмів протистояння негативним зовнішнім впливам; нерозвиненістю внутрішнього ринку; низьким рівнем конкурентоспроможності вітчизняного виробництва; послабленням державного управління промисловим комплексом. За таких умов актуальним є аналіз причин появи і тривалого розвитку негативних тенденцій, які спостерігаються у промисловості України, з метою вироблення дієвих та ефективних змін у реалізації промислової політики.

Аналіз досліджень і публікацій останніх років. Питанням структурних перетворень промисловості постійно приділяється велика увага у світовій економіці, і досить почесне місце їм відводиться сучасною наукою України. В контексті вивчення процесів економічного розвитку країни проблеми структурної модернізації промисловості висвітлені у працях відомих вітчизняних дослідників, зокрема, В. М. Геєця, Я. А. Жаліла, В. І. Хомякова, Я. Б. Базилюка, В. М. Беленцова, О. С. Власюка, Б. Є. Кваснюка, І. В. Крючкової, В. Р. Сіденка та інших вітчизняних вчених [1, с.15–96; 2, с.10–40].

Над аналізом ефективності діючої промислової політики в Україні та розробкою напрямків її удосконалення працювали О. В. Собкевич, В. Г. Савенко, В. В. Кулик, І. Г. Бальвас, С. В. Войтко, Я. І. Юрик, Ю. І. Коновалов, Н. Б. Паліга, Ю. В. Світлична та інші вітчизняні вчені [2, с.10–40; 3, с.42–47].

Проблемні питання, пов'язані із інноваційним розвитком промислових підприємств в умовах сучасної економічної нестабільності, розглянуто у наукових працях багатьох авторів, серед яких Л. І. Федулова, І. В. Одотюк, О. М. Фащевська, Т. М. Мельник, К. Є. Жиленкова

та інші дослідники [4, с.192–199].

Теоретичним і прикладним аспектам вирішення багатогранних проблем реструктуризації промисловості присвячені праці вітчизняних вчених: А. І. Ковальова, О. М. Алімова, М. С. Герасимчука, Л. М. Шаблістової, І. І. Лукінова, а також російських дослідників: О. І. Анчишкіна, Е. В. Балавацького, С. Ю. Глазьєва та інших.

Проте, віддаючи належне науко-методологічній цінності попередніх наукових здобутків та визнанню на різних рівнях управління необхідності удосконалення промислової політики в Україні та забезпечення дієвих механізмів її реалізації, існує потреба у здійсненні системного дослідження причинно-наслідкових зв'язків, існуючих на сьогодні, проблем у діяльності виробничих підприємств промислового сектору національної економіки.

Виділення невіршених раніше частин загальної проблеми. Нині відсутня реально працююча стратегія розвитку промисловості України. Ми маємо відособлені позитивні зрушення на окремих підприємствах, в окремих регіонах.

Однак, на сьогодні вони не набули системного характеру, чого вимагає перехід до зростаючої хвилі шостого технологічного укладу. В Україні не спрацьовують механізми реалізації діючої промислової політики.

З'ясування дослідниками причинно-наслідкових зв'язків сучасних негативних тенденцій у розвитку вітчизняної промисловості не вирізняються своєю комплексністю. Вирішення сучасних проблем розвитку промисловості вимагає комплексного підходу у виявленні причин їх виникнення та вироблення дієвих пропозицій щодо зміни існуючої промислової політики.

Постановка завдання. Метою статті є узагальнення системи причинно-наслідкових зв'язків структурних, технологічних, фінансових, інноваційних проблем розвитку вітчизняної промисловості на сучасному етапі трансформації ринкових відносин. На основі одержаних результатів аналізу фінансово-економічної діяльності промислових підприємств, автор намагається обґрунтувати основні шляхи комплексного подолання деіндустріалізації економіки України.

Виклад основного матеріалу дослідження. Характеризуючи масштаби промислового виробництва в Україні, в першу чергу, необхідно відмітити, що питома вага ВВП промисловості за останні 20 років має спадну динаміку.

У 2010 р. частка валової доданої вартості промисловості склала 27,6%, тоді як у 1991 р. вона становила 36%.

І дана тенденція не є свідченням переходу вітчизняної економіки до постіндустріального розвитку шляхом формування її основних рис: інноваційності, інформатизації, домінування сфери послуг та розбудови економіки знань. Оскільки одночасно з нею спостерігається скорочення інвестицій в основний капітал промисловості, зменшення частки основних засобів промислових підприємств, скорочення чисельності працюючих у промисловості (з 2000 р. на 30%), а також дефіцит експортно-імпортного сальдо платіжного балансу України (з 2006 р.) і, в тому числі, негативне сальдо зовнішньоторгівельного балансу промислової продукції. Все разом це характеризує деіндустріалізацію вітчизняної економіки.

Підсилюючим цей негативний процес фактором виступає сировинний ухил промислового виробництва.

Більш як 2/3 загального обсягу промислової продукції припадає на галузі, що виробляють сировину, матеріали та енергетичні ресурси, тобто продукцію проміжного споживання [5].

Протягом останніх десяти років рівень проміжного споживання у випуску промислової продукції стабільно перевищує 70% (табл. 1). Це істотно обмежує можливості економічного зростання промисловості внаслідок перевитрат природних ресурсів при характерній промислому виробництву високій витратоємності.

Так, рівень споживання промисловістю електроенергії та паливно-енергетичних ресурсів залишається на високому рівні, незважаючи на відносну тенденцію до зниження. Це

пояснює, чому за підсумками опитування Національним банком України промислових підприємств у четвертому кварталі 2011 р., високі ціни на енергоносії зайняли перше місце у шкалі перешкод зростання виробництва [6, с.15].

Проте, сировинна орієнтація виробничої структури обумовлена переважно потребами експорту. За останні десять років спостерігається стабільне переважання експорту над імпортом за такими сировинними групами як чорні метали, мідь, деревина, шкірсировина. В той час як за переважною більшістю видів готової промислової продукції обсяги ввезення домінують над експортними поставками на 30–40% (виключенням є електроенергія, продукти неорганічної хімії та добрива, залізничні локомотиви, літальні апарати) [7, с.5]. Цьому сприяють зміни кон'юнктури на світовому ринку, а саме: зростання цін на сталь (із 184,5 пунктів у грудні 2010 р. до 195,0 п. у грудні 2011 р.) та підвищення попиту на продукцію хімічної та нафтохімічної промисловості [2, с.5].

Тож, «збідніння» структурної конструкції вітчизняної промисловості внаслідок деіндустріалізації, обумовило посилення імпортозалежності економіки України в цілому. Відсутність стратегічного підходу до розв'язання проблеми насичення внутрішнього ринку товарами вітчизняного виробництва на основі якісної імпортозамінної продукції призвела до значного дисбалансу між попитом і пропозицією на окремих товарних ринках і загрожує витісненням вітчизняного виробника не тільки із зовнішнього, але і з внутрішнього ринку.

Такому розвитку подій, особливо сприяє, загострення проблеми технологічного стану промислового виробництва, оскільки спостерігається тенденція до зростання ступеня зношеності основних засобів, який станом на 01.01.2010 р. досяг 61,8% при низькому рівні їх оновлення (табл. 1).

Основним джерелом оновлення основних засобів промисловості залишаються власні кошти підприємств через поточний та капітальний ремонт. Однак, обсяг і структура цих капітальних вкладень не в змозі вирішити проблему фізичного та морального старіння засобів промислового виробництва. Однак, просте відтворення основних засобів не зможе забезпечити Україні підвищення конкурентоспроможності виробництва. Глибина проблеми модернізації вітчизняної промисловості криється у невідповідності її технологічної структури сучасним вимогам. На сьогодні в Україні домінують третій і четвертий технологічні уклади, частка яких у промисловому виробництві складає 95% і лише 5% – це випуск високотехнологічної продукції [1, с.122].

Зі світового досвіду відомо, що економічне і соціальне зростання можливі лише на засадах нової постіндустріальної цивілізації, найсуттєвішою ознакою якої є інноваційний розвиток. В Україні інноваційну діяльність у 2010 році здійснювало лише кожне сьоме промислове підприємство, тоді як в розвинутих країнах із кожних трьох підприємств два є інноваційно активними [5, с.2].

Про низький рівень інтелектуалізації промислового виробництва свідчить незначна частка інноваційної продукції в загальному обсязі реалізованої промислової продукції. Якщо у 2001 р. із загального обсягу реалізованої промисловістю продукції близько 5% складала інноваційна, то у 2010 р. їй належало трохи більше 3% (табл. 1).

Відповідно знизилася і частка високотехнологічного експорту у загальному обсязі товарного експорту з України. За останні десять років вона не перевищувала 3%. В той час як у розвинутих країнах високотехнологічний експорт відіграє набагато важливішу роль і його частка коливається від 15% до 30% [4, с.194].

Відслідковуючи одночасно тенденцію частки високотехнологічного імпорту у загальному обсязі товарного імпорту, слід відмітити посилення залежності України від імпорту високотехнологічних товарів, що особливо було відчутним у періоди зниження інноваційної активності вітчизняних промислових підприємств (табл. 1).

З огляду на неспроможність країни задовольнити власні потреби у високотехнологічних товарах, зростання їх імпорту буде збільшувати від'ємне сальдо зовнішньої торгівлі та сприятиме ширшому завоюванню іноземними виробниками внутрішнього ринку України.

Динаміка основних показників промисловості України за 2001–2010 рр.

Показник	2001р.	2002р.	2003р.	2004р.	2005р.	2006р.	2007р.	2008р.	2009р.	2010р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Частка ВВП промисловості в загальному обсязі ВВП, %	30,6	30,8	30,3	28,5	30,9	31,7	31,2	30,1	29,6	27,6
Витратоємність промислового виробництва (рівень проміжного споживання у випуску промислової продукції), %	75,3	74,7	75,1	77,1	74,8	72,7	71,9	73,1	74,9	73,6
Частка спожитої електроенергії промисловими підприємствами із загального обсягу її виробництва, %	52,66	52,79	53,44	55,27	54,33	53,52	53,9	52,28	49,19	49,95
Частка спожитого умовного палива промисловістю, %	88,9	91,0	91,7	91,4	91,3	78,0	78,6	76,5	75,3	76,0
Темп росту ВВП промисловості, %	83,74	111,73	117,79	122,30	134,70	125,11	132,17	124,96	86,48	120,83
Темп росту обсягу реалізованої промислової продукції, %	115,39	108,91	125,90	138,61	116,92	117,75	129,97	127,89	87,95	132,31
Темп росту промислового експорту, %	110,00	109,15	131,75	142,99	103,47	111,73	128,95	130,59	54,77	136,75
Частка експорту в обсязі реалізованої продукції промисловості, %	37,1	36,9	38,7	39,8	33,9	31,7	31,5	33,5	30,9	32,5
Коефіцієнт випередження (відставання) росту середньомісячного виробітку порівняно із ростом середньомісячної заробітної плати у промисловості	0,9539	1,0966	1,0159	0,9730	1,0267	1,0138	1,0441	0,9857	0,9211	0,9972
Частка основних засобів промисловості у їх загальній вартості станом на кінець року, %	33,98	35,16	35,34	36,81	35,79	33,48	32,25	24,14	24,87	*
Рівень оновлення основних засобів промисловості, %	3,47	3,57	3,86	5,61	4,98	5,54	6,00	6,48	3,95	*
Рівень зносу основних засобів станом на кінець року, %	51,9	54,5	56,4	58,3	57,9	58,6	59,0	58,0	61,8	*
Індекс інвестицій в основний капітал промисловості, %	113,30	106,00	124,60	124,90	104,10	115,30	127,00	94,70	67,60	90,50
Частка інноваційно активних промислових підприємств у їх загальній кількості, %	16,5	18,0	15,1	13,7	11,9	11,2	14,2	13,0	12,8	13,8
Загальний обсяг інноваційних витрат у промисловості, млн. грн.	1979,4	3018,3	3059,8	4534,6	5751,6	6160	10821	11994,2	7949,9	8045,5
Частка фінансування інноваційних витрат у промисловості, %										
- за рахунок власних коштів	83,56	70,96	70,21	77,22	87,72	84,60	73,65	60,56	65,02	59,35
- за рахунок коштів іноземних інвесторів	2,96	8,75	4,25	2,48	2,75	2,86	2,97	0,96	19,03	29,97

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Частка інноваційної продукції в загальному обсязі реалізованої промислової продукції, %	4,92	5,49	4,46	4,69	5,33	5,60	5,60	5,00	3,90	3,16
Рівень впровадження нових технологічних процесів (у % до 1995 р.)	48,40	38,90	50,48	58,82	61,58	39,00	48,33	56,10	64,48	69,58
Рівень освоєння виробництва інноваційної продукції (у % до 1995 р.)	169,84	199,15	64,64	34,68	27,48	20,99	22,02	21,32	23,40	20,99
Частка експорту в обсязі реалізованої інноваційної продукції промисловості, %	30,47	35,08	37,08	42,51	49,99	41,42	36,49	51,57	42,00	40,69
Частка високотехнологічного імпорту у загальному обсязі товарного імпорту в Україну, %	5,88	3,58	3,63	4,77	4,74	5,89	3,65	2,88	4,21	4,22
Частка високотехнологічного експорту у загальному обсязі товарного експорту з України, %	2,36	2,30	3,50	3,48	1,37	1,77	2,01	1,67	2,36	1,99
Темп росту прямих іноземних інвестицій у промисловість, %	117,2	117,7	123,2	115,4	132,2	118,7	135,6	99,0	112,0	155,7
Фінансові результати від звичайної діяльності до оподаткування: прибуток (+), збиток (-), млн. грн.	8537,2	2866,5	7137,0	18936,9	28264,3	34699,6	43700,9	20243,2	-4788,1	25191,5
Частка промислових підприємств, які одержали прибуток, %	58,9	58,2	60,1	62,5	63,5	65,3	66,6	61,1	59,7	58,7
Частка промислових підприємств, які одержали збиток, %	41,1	41,8	39,9	37,5	36,5	34,7	33,4	38,9	40,3	41,3
Рентабельність операційної діяльності промислових підприємств, %	3,7	2,6	3,3	4,7	5,5	5,8	5,8	4,9	1,8	3,5
Дефіцит власних оборотних коштів промислових підприємств станом на кінець року, млрд. грн.	-12,12	-14,01	-18,95	-24,43	-18,36	-37,90	-43,34	-99,87	-142,49	-161,36
Коефіцієнт покриття на кінець року	1,0718	1,0692	1,0788	1,1116	1,1911	1,2388	1,2832	1,1996	1,1071	1,0800
Коефіцієнт автономії на кінець року	0,5434	0,5216	0,4907	0,4937	0,4982	0,4956	0,4698	0,4072	0,3743	0,3460
Коефіцієнт фінансового левериджу на кінець року	0,8402	0,9170	1,0380	1,0256	1,0071	1,0177	1,1284	1,4558	1,6717	1,8904
Частка необоротних активів, що фінансується за рахунок зобов'язань на кінець року, %	5,93	6,68	8,53	9,33	6,62	10,88	10,80	19,90	26,07	27,38

Ймовірність розвитку таких подій підвищується гальмуванням в українській промисловості процесу освоєння нових виробничих технологій та інноваційних видів продукції, що особливо стало помітним протягом останнього десятиліття. Так, протягом 2003-2010 рр. впровадження нових технологічних процесів, хоча і мало нестійку динаміку зростання, але не досягало рівня 1995 р. на 30–50%. Освоєння виробництва інноваційної продукції за цей же період скоротилось у три рази і з 2006 р. складає п'яту частину від рівня 1995 р. (табл. 1).

Тож, активізація розробки та впровадження інновацій для вітчизняної промисловості залишаються на сьогодні більше як потенційні джерела зростання виробництва, а ніж як рушійна сила її сучасного розвитку.

Серед причин низького рівня інтелектуалізації промислового виробництва слід назвати відсутність належної законодавчої підтримки та затухання розвитку власних наукових досліджень.

За останні десять років реформування економіки України частка обсягу наукових та науково-технічних робіт, виконаних власними силами підприємств, у ВВП ледве перевищувала 1%, а з 2006 р. не досягає й 1% [8]. Кількість спеціалістів, які виконують наукові та науково-технічні роботи, за період із 1990 р. до 2010 р. скоротилась у 3,5 рази. Хоча за офіційними даними ЮНЕСКО науково-технічний потенціал України на час її перебування у складі єдиного народногосподарського комплексу колишнього СРСР становив 6,5% світового [3, с.45].

Крім низького інноваційного рівня конкурентоспроможність вітчизняної промисловості підривають фінансові проблеми виробничих підприємств, фінансова стійкість яких з 2001 р. характеризується стабільним зниженням. Це проявилось у півтора разовому зниженні частки власного капіталу промислових підприємств та дворазовому зростанні їх залежності від кредиторів (табл. 1).

Важливо при цьому зазначити, що власний капітал промислових підприємств не скорочується. Зниження його частки у сукупному капіталі підприємств промисловості обумовлене більш інтенсивним зростанням зобов'язань.

У свою чергу, зростання заборгованості промислових підприємств пояснюється, по-перше, стабільно низьким рівнем їх поточної платоспроможності, який протягом 2001–2010 рр. був нижчим за оптимальну величину (1,5) від 15% до 33% (табл. 1).

По-друге, потрібно відмітити незадовільний стан самофінансування. Так, зростання дефіциту власних оборотних коштів підприємств промисловості набуло загрозливої швидкості.

За останні десять років дефіцит власних оборотних коштів підприємств промисловості збільшився більше ніж у дев'ять разів і на початок 2011 р. дорівнював більше 161 млрд. грн. Внаслідок цього оборотні кошти промислових підприємств повністю були сформовані зобов'язаннями (на 93% за рахунок поточної заборгованості і на 7% – довгострокових позикових ресурсів). Крім того, майже третина (27,38%) необоротних активів підприємств промисловості також фінансуються на основі залучення довгострокових коштів кредиторів (табл. 1).

В першу чергу, дефіцит власних оборотних коштів вітчизняних промислових підприємств пояснюється низькою ефективністю їх виробництва.

Так, рівень операційних витрат підприємств промисловості останні шість років сягає за 90% обсягу реалізованої продукції промислового виробництва і має тенденцію до підвищення [8]. Внаслідок високої матеріало- та енергоємності виробництва промислової продукції, її собівартість постійно перебуває під тиском цін на енергоносії, сировину та матеріали. У зв'язку з цим операційна рентабельність промислових підприємств є низькою, і обумовлює дефіцит самофінансування (табл. 1).

Крім того, високий рівень собівартості промислової продукції вітчизняних підприємств негативно позначається на її конкурентоспроможності як на внутрішньому, так і на світовому ринках.

І покращення ситуації в цьому напрямку не слід очікувати, оскільки оприлюднені Національним банком України ділові очікування промислових підприємств свідчать, що у 2012 р. 87,3% респондентів передбачають підвищення цін на продукцію та послуги, необхідні для їх виробничої діяльності [6, с.32].

Разом з тим, доцільно звернути увагу на відновлення у 2010–2011 рр. росту прибутку від звичайної діяльності промислових підприємств, після одержаних збитків у кризовому 2009 р. (табл. 1). Водночас структура промислових підприємств за їх фінансовими результатами протягом останніх десяти років залишається майже незмінною. За підсумками 2011 р. 59,2% промислових підприємств одержали прибуток, а 40,8% – збиток. Навколо даного співвідношення (60%:40%) структура промислових підприємств коливається із 2001р. [8]. Це доводить, що в діяльності не менше як третини промислових підприємств існували фінансові проблеми ще до того, як хвиля чергової світової фінансової кризи докотилася до економіки України.

В свою чергу, посилення останніми роками впливу зовнішніх шоків доповнило та поглибило ряд проблем розвитку промисловості України. Це виявилось в обмеженні інвестиційних ресурсів: у 2008 р. відбулося скорочення обсягу прямих іноземних інвестицій у вітчизняну промисловість за наслідками світової фінансової кризи. Однак, вже 2010 р. продемонстрував відновлення інтересу іноземних інвесторів до вітчизняного промислового виробництва, за який приріст прямих іноземних інвестицій у промисловість України виявився найбільш інтенсивним за останні десять років і склав 55,7% (табл. 1). Третина усіх прямих іноземних інвестицій спрямована у вітчизняну промисловість. При цьому найбільш привабливими для іноземних інвесторів є чотири галузі: металургія, харчова та хімічна промисловість, машинобудування України [8]. Однак із розширенням прямих інвестицій з-за кордону пов'язана загроза завоювання промисловості іноземним інвестором. Вона полягає у тому, що ефективний розвиток промислових виробництв, забезпечений, в першу чергу, дешевими трудовими і матеріальними ресурсами, буде мати експортну орієнтацію, а не внутрішню ринкову. За таких умов збережеться тенденція насичення внутрішнього ринку імпортною продукцією.

Висновки і перспективи подальших розробок. Таким чином, сучасний стан промисловості України свідчить про нагальну потребу у радикальних змінах. Для здійснення якісних перетворень у промисловості Україна має значний природно-ресурсний, виробничий, науково-технічний та трудовий потенціал, спроможний збільшити обсяги власного виробництва продукції, яка на даний час імпортується. Внутрішній ринок є достатньо великим для нарощування виробництва вітчизняних аналогів імпортованої продукції. До речі, саме за «розміром ринку», який є одним із складових Глобального індексу конкурентоспроможності, Україна має конкурентні переваги.

На сьогодні вжито окремі заходи щодо імпортозаміщення, зокрема у хімічній промисловості розпочато будівництво сучасних енергоефективних установок з виробництва сірчаної кислоти, хлору, каустичної соди, полівінілхлориду, поліамідів, шин, забезпечено розвиток і відновлення виробництва калійних та фосфорних добрив для задоволення потреб внутрішнього ринку. Однак, ці позитивні зрушення існують на окремих підприємствах, і вони не набули системного характеру, чого вимагає перехід до зростаючої хвилі 6-го технологічного укладу.

Також протягом останніх років в Україні здійснюються перші кроки у напрямку переходу від галузевої до корпоративно-кластерної структури економіки, який спрямований на досягнення цілей промислової політики держави та реалізацію комплексного підходу до вирішення проблем розвитку промислового виробництва шляхом синтезу наукових, матеріальних, трудових та фінансових ресурсів.

У зв'язку з цим, подолання існуючих проблем у промисловості України можливе шляхом:

- стимулювання залучення інвестицій, в тому числі, через удосконалення законодавства в інвестиційній сфері, розбудову системи державного інвестування, розвиток

- інвестиційного ринку, розвиток державно-приватного партнерства;
- підвищення соціально-економічної спрямованості промисловості та забезпечення більш високих темпів виробництва предметів споживання;
- удосконалення галузевої, внутрішньогалузевої та територіальної структури промислового комплексу, забезпечення збалансованості та пропорційності його розвитку;
- стимулювання інновацій на промислових підприємствах, зокрема, через податковий механізм;
- модернізації та переведення на нові прогресивні технології всіх базових галузей промисловості;
- прискорення розвитку галузей, від яких найбільшою мірою залежить науково-технічний прогрес;
- розвитку наукомістких галузей і виробництв;
- комбінування і кооперування виробництва з метою комплексного використання мінеральної сировини та утилізації відходів.

Таким чином, для переходу до інвестиційно-інноваційної моделі розвитку промисловості необхідно поєднати макроекономічні регулятори та ефективну промислову політику, розвиток і модернізацію конкурентоспроможних виробництв, стимулювати впровадження інноваційних технологій. Саме такий шлях дозволить подолати техніко-технологічну відсталість промисловості України.

Перспективи подальших розробок полягають у розробці на макроекономічному рівні та у розрізі галузей вітчизняної промисловості дієвих програм щодо збільшення інвестиційних надходжень для модернізації виробничо-технологічної бази підприємств, підвищення рентабельності виробничих процесів та забезпечення зростання рівня інноваційності промислового виробництва.

Список використаної літератури

1. Новий курс: реформи в Україні 2010-2015: нац. доп. / [В. Б. Авер'янов, Б. М. Ажнюк, Т. П. Богдан та ін.]; за ред. В. М. Гейця. – К. : НВЦ НБУВ, 2010. – 232 с.
2. Промислова політика як чинник післякризового відновлення економіки України: аналітична доповідь / [О. В. Собкевич, В. Г. Савенко, А. І. Сухоруков, А. В. Шевченко та ін.]; за ред. Я. А. Жаліла. – К.: НІСД, 2012. – 41 с.
3. Юрик Я. І. Передумови формування та поточний стан галузевої структури виробництва в Україні / Я. І. Юрик, Ю. І. Коновалов // Економіка промисловості. – 2011. – № 53 (1). – С. 42–47.
4. Мельник Т. М. Інноваційний регрес у товарній структурі зовнішньої торгівлі України / Т. М. Мельник, О. В. Зубко // Маркетинг і менеджмент інновацій. – 2011. – № 4 (Т. II). – С. 192–199.
5. Концепція загальнодержавної цільової програми розвитку промисловості України на період до 2017 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://industry.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=57967&cat_id=57966.
6. Ділові очікування підприємств України: аналітичний звіт Національного банку України за четвертий квартал 2011 р. [Електронний ресурс] / [М. О. Тарнавський, В. Г. Бринюк, Т. В. Катаєва, І. В. Лихоліт]. – К.: НБУ, 2012. – 40 с. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua/doccatalog/document?id=99418>.
7. Державна програма розвитку внутрішнього виробництва: постанова Кабінету Міністрів України від 12 вересня 2011 р. – № 1130 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1130-2011-%D0%BF/conv>.
8. Статистична інформація про промисловість Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.

Прийнято до друку 26.04.2012